



Sygn. akt V KS 9/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Sądaj (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Michał Laskowski

SSN Zbigniew Puskarski

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **H. W.**,

oskarżonego z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 26 października 2017r.,
skargi prokuratora,

na wyrok sądu odwoławczego - Sądu Okręgowego w [...],

z dnia 10 lipca 2017 r., uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w [...]

z dnia 15 marca 2017 r.,

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w [...] z dnia 10 lipca 2017r. uchylono wyrok Sądu Rejonowego w [...] z dnia 15 marca 2017r., na mocy którego H. W. skazany został za przestępstwo skarbowe z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. na karę grzywny i przekazano sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Na podstawie art. 539a § 1 i 2 k.p.k. prokurator złożył skargę na powyższy wyrok sądu odwoławczego, na korzyść oskarżonego. Podniósł w niej zarzut obrazy prawa procesowego, tj. art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s., polegającą na uchyleniu wyroku Sądu Rejonowego w [...] i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania w sytuacji, gdy na podstawie wskazanych wyżej przepisów konieczne było uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania z uwagi na brak skargi uprawnionego oskarżyciela. W konsekwencji, powołując się na przepis art. 539e § 2 k.p.k., wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w [...] i umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 113 k.k.s.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stanowisko wyrażone w skardze co do zasady było słuszne.

W sprawie niniejszej akt oskarżenia został skierowany do Sądu Rejonowego w [...] w dniu 21 grudnia 2015r. (k. 317), zatem już po nowelizacji przepisów Kodeksu karnego skarbowego, mającej miejsce na mocy ustawy z dnia 27 września 2013r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 poz. 1247 ze zm.), która w omawianym zakresie weszła w życie z dniem 1 lipca 2015r. Zgodnie zatem z podstawową regułą intertemporalną wyrażoną w art. 27 powyższej nowelizacji organy procesowe zobowiązane były od tej daty do stosowania nowych regulacji także do spraw wszczętych i prowadzonych w okresie wcześniejszym, jeżeli w dalszych przepisach przejściowych nie przewidziano od tej zasady wyjątków. Analiza unormowań ustanawiających owe wyjątki przekonuje, że tego rodzaju odstępstw, które znalazłyby zastosowanie na gruncie niniejszej sprawy ustawodawca nie sformułował. Zauważyć należy, że art. 32 przepisów przejściowych stanowi, że dochodzenie, śledztwo albo postępowanie sądowe wszczęte lub prowadzone przed dniem wejścia w życie nowelizacji (z wyłączeniem sytuacji, które normują art. 517g § 1 i art. 517i § 2 k.p.k.) jest prowadzone nadal w dotychczasowej formie lub trybie i mają do niego zastosowanie przepisy szczególne dotyczące tej formy lub trybu postępowania w brzmieniu dotychczasowym. Przepis ten odnosi się jednak do prowadzenia dochodzenia, które zakończyło się postanowieniem o jego zamknięciu, co miało miejsce w dniu 30 listopada 2015r. (k. 302). Wniesienie aktu

oskarżenia pozostawało natomiast już czynnością procesową odrębną, której swoim zakresem normatywnym powyższy przepis przejściowy nie obejmował. Choć w k.k.s. odrębności tej wyraźnie nie zaznaczono, to wprost na nią wskazuje regulacja k.p.k., gdzie „aktowi oskarżenia” poświęcony jest samodzielny Rozdział 39.

Taki stan rzeczy prowadzi do konkluzji, że *in concreto* inicjowanie postępowania jurysdykcyjnego wobec H. W. powinno nastąpić na podstawie nowych, tj. obowiązujących po 30 czerwca 2015r., unormowań Kodeksu karnego skarbowego. Te zaś uregulowały w sposób odmienny krąg podmiotów uprawnionych do wniesienia aktu oskarżenia w sprawach o przestępstwa skarbowe, w których prowadzono dochodzenie pod nadzorem prokuratora. Zgodnie z art. 155 § 1 k.k.s. w sprawie, w której finansowy organ postępowania przygotowawczego prowadził dochodzenie w taki sposób nadzorowane, organ ten, jeżeli nie umarza postępowania, sporządza w ciągu 14 dni od zakończenia dochodzenia akt oskarżenia i przesyła go wraz z aktami prokuratorowi, który – zgodnie z § 2 zd. 1 tego artykułu – wnosi do sądu akt oskarżenia.

W sprawie H. W. akt oskarżenia został wniesiony przez Urząd Kontroli Skarbowej w [...], mimo że - jak wskazano na wstępie - miało to miejsce już pod rządami znowelizowanego Kodeksu karnego skarbowego, który legitymacji w tym zakresie udzielał wyłącznie prokuratorowi. Zatem organem uprawnionym do dokonania tej czynności w sytuacji, w której - jak słusznie dostrzegł autor skargi - spełniona została przesłanka określona w § 1 art. 155 k.k.s. w postaci objęcia dochodzenia nadzorem, pozostawał prokurator.

Ten właśnie organ dokonywał w niniejszej sprawie kolejnych przedłużeń postępowania przygotowawczego (k. 265 i 391), analizował zgromadzony dotychczas materiał dowodowy i określał dalszy kierunek koniecznych do przeprowadzenia przez urząd kontroli skarbowej czynności. Takie działanie pozostaje równoznaczne z nadzorowaniem dochodzenia w rozumieniu powyższego przepisu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2016 r., sygn. I KZP 13/15).

Konsekwencją wniesienia skargi przez nieuprawnionego do tego podmiot było wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt

9 k.p.k. Sąd odwoławczy, w ramach kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku dokonywanej z urzędu poza granicami zaskarżenia, nie dostrzegł tej przeszkody procesowej, wyłączającej możliwość prowadzenia postępowania wobec H. W. (art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.). Jej wystąpienie determinowało wydanie rozstrzygnięcia uchylającego zaskarżone orzeczenie niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych apelacyjnie zarzutów i w konsekwencji umorzenie postępowania na podstawie powyższego przepisu, co w niniejszej sprawie nie nastąpiło. Wyrok Sądu pierwszej instancji został wprawdzie uchylony, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania, lecz z powodu stwierdzenia zupełnie innych uchybień, które w zaistniałej sytuacji procesowej znaczenia mieć nie mogły.

W świetle powyższego, zachodziła określona w 539a § 3 k.p.k. podstawa do wniesienia skargi na wyrok sądu odwoławczego, której zasadność należało podzielić.

Na akceptację nie zasługiwał, z powodu przeszkód normatywnych, jedynie wniosek o umorzenie postępowania przez Sąd Najwyższy. Wydanie takiego rozstrzygnięcia wymagałoby uprzedniego uchylenia także wyroku sądu pierwszej instancji, co przy orzekaniu na podstawie przepisów rozdziału 55a i w świetle brzmienia art. 539e § 2 k.p.k., nie znajdowało podstawy prawnej. Takie rozumienie powyższego unormowania wynika zarówno z wykładni gramatycznej, jak i systemowej. Ustawodawca poprzez użycie spójnika „albo” określił wyłącznie alternatywne orzeczenia Sądu Najwyższego kończące rozpoznanie skargi. Są to: „postanowieniem oddalenie skargi albo wyrokiem uchylenie zaskarżonego wyroku w całości lub w części i przekazanie sprawy właściwemu sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania”. Ustawodawca nie przewidział szerszej możliwości rozstrzygnięć, choćby poprzez określenie ich katalogu analogicznie do art. 537 § 2 k.p.k. Przyjąć zatem trzeba, że pomimo wystąpienia bezwzględnej podstawy odwoławczej przewidzianej w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., która aktualizuje obowiązek uchylenia wyroków i umorzenia postępowania, Sąd Najwyższy nie miał możliwości wydania rozstrzygnięcia następczego, gdyż taką wyłączał przepis art. 539e § 2 k.p.k. (por. D. Świecki [red.] Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 539e, t. II, WKP 2017, SIP Lex).

Mając powyższe na uwadze wyrok Sądu Okręgowego w [...] podlegał jedynie uchyleniu, a sprawę przekazano do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, pomimo iż w jego toku pozostaje jedynie stwierdzenie opisanej powyżej bezwzględnej podstawy odwoławczej i orzeczenie zgodnie z dyspozycją art. 439 § 1 k.p.k.

kc